

Schoolportret Da Vinci College Kagerstraat

Annick Dezitter
Mira Regensburg
William Vletter
Liselotte van Loon-Dijkers

September 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Missie, uitgangspunten en de vernieuwing
3. Didactische en pedagogische keuzes
4. Organisatie en beperkingen
5. Werken aan 'andere doelen' en volgen van ontwikkeling
6. Omgaan met differentiële leerbehoeften
7. Conditie

Inleiding

Dit schoolportret is opgesteld in het kader van een onderzoek naar toekomstgericht onderwijs. Het driejarige onderzoek wordt uitgevoerd door een consortium van 10 scholen voor voortgezet onderwijs, het Kohnstamm Instituut en de Universiteit van Amsterdam (Research Institute Child Development and Education). Het Da Vinci College Kagerstraat te Leiden is een van de deelnemende scholen. In dit onderzoek worden 'andere doelen' (niet-cognitieve doelen) gestimuleerd, en wordt geïnventariseerd hoe scholen hierbij rekening houden met differentiële leerbehoeften van leerlingen. Ook wordt bekeken hoe deze andere doelen in kaart kunnen worden gebracht, en worden hiervoor meetinstrumenten ontwikkeld.

Het schoolportret geeft een weergave van het Da Vinci College Kagerstraat. Het is opgesteld op basis van het schoolplan en interviews. Graag willen wij de schoolleiding, docenten en leerlingen die zijn geïnterviewd ten behoeve van dit schoolportret van harte bedanken voor hun medewerking.

Missie/uitgangspunten en de vernieuwing

Het Da Vinci College Kagerstraat is een scholengemeenschap in Leiden. Er wordt onderwijs op mavo-, havo- en vwo-niveau aangeboden. De drie kernwaarden van de school zijn respect, verantwoordelijkheid en inzet, met de pijlers coaching, ouderparticipatie en blended learning (leermiddelenmix). Binnen de school wordt veel gewerkt met de Ipad.

Het Da Vinci College Kagerstraat wil toe naar meer gepersonaliseerd leren; de leerling eigenaar is van zijn eigen leerproces, oftewel zelfverantwoordelijkheid van leerlingen. Het onderwijs vindt op dit moment klassikaal plaats. Dit onderwijs is volgens de rector niet meer van deze tijd: de waarden, kennis, aanpak en het gebruik van technologie die verwacht worden in het werkende leven, worden niet voldoende aangeleerd. Kennis die nu wordt aangeleerd, wordt minder belangrijk omdat veel onmiddellijk vindbaar is. De rector zegt: "Er moet meer ruimte komen voor vaardigheden als discussiëren, goede formuleringen, luisteren naar argumenten, respecteren wat anderen zeggen, kunnen leunen op elkaar en verantwoordelijkheid nemen". De school moet hierbij als gebouw een rol spelen: je moet elkaar kunnen ontmoeten en kunnen praten, luisteren en discussiëren. Niet alles kan en moet op een digitaal platform plaatsvinden, en je moet blijven leren in groepsverband, aldus de rector. Naast het feit dat pure kennisoverdracht verschuift, zien we ook dat leerlingen moeilijker te motiveren zijn, afwachtender in hun handelen. De rector ziet dat docenten steeds harder werken en steeds meer differentiële werkvormen aanbieden, maar dat leerlingen hierdoor niet een actievere houding krijgen en de motivatie niet toeneemt, terwijl dit bij docenten wel aanwezig is. De gretigheid en leergierigheid bij leerlingen moet daarom weer omhoog. Momenteel praten docenten en luisteren leerlingen, maar dit zou volgens de rector andersom moeten om dit voor elkaar te krijgen.

De rector van het Da Vinci College Kagerstraat is de initiator van de verandering in de koers en de vernieuwingen op het gebied van gepersonaliseerd leren. Andere medewerkers (docenten en teamleiders) refereren vaker aan onderdelen van deze vernieuwing of andere vernieuwingen, namelijk eigentijds onderwijs, coaching, leermiddelenmix, en technische bètaprofilering door middel van een technasium.

Eigentijds onderwijs houdt in dat meer de verbinding aan wordt gegaan met de omgeving, projectmatig wordt gewerkt en betekenisvol onderwijs wordt gegeven. Het Da Vinci College Kagerstraat is het afgelopen schooljaar in de brugklas gestart met coaches. Met coaching wil men de verantwoordelijkheid meer bij leerlingen leggen en toe naar gepersonaliseerd leren. Aanleiding voor coaching is volgens een teamleider de behoefte om meer eigenaarschap van het eigen leerproces bij

leerlingen te bewerkstelligen. Daarnaast creëert het ook variatie binnen de verschillende scholen in de regio.

Leermiddelenmix is ook het afgelopen schooljaar ingevoerd. De Ipad wordt sinds vijf jaar gebruikt. Het is als pilot begonnen in de brugklas VWO, later doorstromend naar de bovenbouw HAVO/ VWO. Omdat veel leerlingen alsnog boeken gebruikten, is besloten vanaf aankomend schooljaar in de onderbouw zowel een Ipad als boeken aan te bieden.

De school wilde ook technische bètaprofilering versterken door middel van een technasium, wat nu het vierde schooljaar in gaat. Het technasium is een aanvulling op het reguliere programma, namelijk het vak Ontwerp en Onderzoek (O&O). In de brugklas volgen alle leerlingen het vak O&O, daarna is het een keuzevak. Science wordt in de eerste en tweede klas gegeven aan alle leerlingen.

De (aanstaande) veranderingen passen veelal bij Kunskapsskolan (KED; een Zweedse onderwijsmethode), waar de rector door is geïnspireerd. Er vinden bij KED niet alleen klassikale lessen plaats, maar ook één op één contacten met docenten, hoorcolleges, of samenwerking met andere leerlingen. Organisatorisch is dit lastig: “structuur in de vrijheid en vrijheid in de structuur”, aldus de rector. Naast variatie in manieren waarop contactmomenten plaatsvinden, is er variatie in de invulling van het programma. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld extra aandacht besteden aan Engels omdat ze het moeilijk vinden, maar ook omdat ze het op een hoger niveau willen afronden. Bovendien kunnen alle leerlingen binnen de school een plusaanbod krijgen, door bijvoorbeeld een eigen bedrijfje te starten. Het is een droom van de rector om een KED-school te worden. Zij is dan ook de inspirator op de school. Andere medewerkers zijn volgens een teamleider mogelijk niet altijd goed meegenomen in dit proces.

KED past bij de drie kernwaarden van de school. Het doel van het Da Vinci College Kagerstraat is niet alleen het behalen van een diploma, maar ook persoonsvorming, waar gepersonaliseerd leren binnen past. Gepersonaliseerd leren respecteert verschillen tussen leerlingen, geeft verantwoordelijkheid aan leerlingen, en sluit aan bij de pijlers coaching, ouderparticipatie en leermiddelenmix.

Over het doel van de veranderingen zijn medewerkers van het Da Vinci College Kagerstraat het over het grotendeels eens. Een van de doelen van KED is om het eigenaarschap van het leerproces bij leerlingen te leggen: “Ik vind dat wij als maatschappij – niet als school – het leerproces hebben weggenomen van kinderen. We zijn overgeorganiseerd geworden en we toetsen alles. Alles wordt eigenlijk uit hun handen genomen”, zegt de rector. Bij de organisatie van een filmfestival was al te zien dat leerlingen vaak meer kunnen dan men over het algemeen denkt. De verwachting is dat de motivatie, tevredenheid, het succes en de gretigheid van leerlingen omhoog gaan wanneer het leerproces meer bij leerlingen wordt gelegd, zij meer eigenaarschap krijgen en zij verantwoording voor keuzes moeten afleggen.

Door de stof meer te koppelen aan de praktijk, zullen leerlingen zelf kennis vergaren en verwerken, en is ook de verwachting dat de intrinsieke motivatie van leerlingen omhoog gaat. Ouderparticipatie kan hier volgens een docent aan bijdragen.

Uiteindelijk moeten er meer ambitieuze en actieve leerlingen op het Da Vinci College Kagerstraat rondlopen. Leerlingen moeten minder consumerend zijn en een goede voorbereiding doen. Zij moeten op het juiste niveau werken en het onderwijs moet meer gepersonaliseerd zijn.

Er zijn momenteel verschillende ontwikkelingen gaande om in stappen tot KED-onderwijs te komen. Met de scholengroep Leonardo Da Vinci (3 scholen) wordt een strategisch beleidsplan ontwikkeld. Deze ontwikkeling vindt plaats in samenwerking met verschillende stakeholders, namelijk docenten, leerlingen en ouders. De directie heeft ideeën over de richting waarmee het op wil met het strategisch beleidsplan, maar een deel van het personeel op het Da Vinci College Kagerstraat is zich daarvan volgens een teamleider nog niet bewust.

Een andere ontwikkeling is dat er een plan is voor meer vrijheid binnen secties, door bijvoorbeeld uren binnen Nederlands, science en bètasecties te clusteren. Digitale methodes zijn op dit moment nog lastig te gebruiken, terwijl de Ipad juist een tool moet zijn die gemakkelijk in gebruik is. De verwachting is dat dit in de toekomst beter wordt.

Het uiteindelijke doel van de rector van het Da Vinci College Kagerstraat is om een school te zijn waar leerlingen bewust binnenkomen om dingen te leren. Op een dergelijke school weten leerlingen waar ze de dag daarvoor geëindigd zijn en waar ze naartoe willen. Leerlingen weten waar ze iets kunnen halen, zoals bij docenten, medeleerlingen of digitale platforms. Zij maken keuzes en hun eigen dagindeling. De school moet de ideale plek zijn voor leerlingen om te ontwikkelen. Het ultieme doel is dat leerlingen op hun eigen niveau onderwijs kunnen volgen. Zij kunnen onderwijs versneld afronden, leerlingen kunnen examen doen op verschillende niveaus doen, en krijgen plusdocumenten (alle leerlingen kunnen op deze ultieme school plusactiviteiten doen). Voorlopig gaat het Da Vinci College Kagerstraat hier nog niet mee aan de slag.

Een teamleider sluit zich aan bij het uiteindelijke doel van de rector: "Leerlingen nemen meer verantwoordelijkheid voor het leren, met vallen en opstaan". Zij heeft als aanvulling dat leerlingen onderwijs niet alleen niet op hetzelfde niveau volgen, maar ook niet op hetzelfde tempo. Leren moet op een ultiem Da Vinci College Kagerstraat sociaal blijven, maar het leren moet cognitief wel op individueel niveau zijn aangepast. Een andere teamleider geeft aan dat de directie een stip op de horizon heeft, maar dat dit niet te rigoreus moet worden doorgevoerd, en het personeel meegenomen moet worden.

Docenten hebben wisselende ideeën over het Da Vinci College Kagerstraat van de toekomst. Deze ideeën hangen soms samen, of KED kan een manier zijn tot deze doelen te komen. Sommigen zien een KED-school voor zich (wel een Da Vinci model van een KED-school), terwijl anderen voor zich zien dat de intrinsieke motivatie van leerlingen is vergroot, het technasium zorgt voor een hogere doorstroom van met name meisjes naar bèta- of technische studies, of dat leerlingen op het technasium competenties ontwikkelen die aansluiten bij het hoger onderwijs.

Inhoud vernieuwing

Coaching gaat binnen het nieuwe onderwijs op het Da Vinci College Kagerstraat een belangrijke rol krijgen. Leerlingen zullen zichzelf leren kennen op het gebied van persoonlijke ontwikkeling en zullen meer de relatie met elkaar, de docent en de buitenwereld aan durven te gaan. Verantwoordelijkheden komen meer bij leerlingen te liggen. Begeleiding en eigenaarschap van je eigen leerproces worden al vorm gegeven in het vak O&O, waarbij de verantwoordelijkheid aan leerlingen wordt gegeven. Ook de manier van lesgeven binnen O&O sluit aan bij gepersonaliseerd leren, namelijk contextrijk en betekenisvol leren. Bij O&O worden bijvoorbeeld projecten aangedragen, die aansluiten bij de hedendaagse praktijk.

De nieuwe manier van lesgeven vraagt ook meer ouderparticipatie: "Ouders vragen veel van ons, wij vragen ook meer van hen", aldus de rector. Verantwoordelijkheden schuiven hierdoor verder naar leerlingen toe. De coaches nemen ouders mee in het leren coachen van hun kind.

Naast coaching en ouderparticipatie sluit leermiddelenmix aan bij gepersonaliseerd leren en betekenisvol onderwijs. De buitenwereld en de school worden meer gecombineerd, waarbij soms opdrachten van buiten de school op het Da Vinci College Kagerstraat binnen worden gebracht en uitgevoerd. Technologie speelt op de school al een belangrijke rol. De Ipad biedt mogelijkheden voor meer gepersonaliseerd leren; er kunnen andere verwerkingsmethoden aangeboden worden, er is meer diversiteit in werkvormen, en de Ipad kan als multifunctioneel instrument gebruikt worden..

Afgelopen schooljaar zijn verschillende onderdelen van de vernieuwing ingevoerd. Zo is in de brugklas met coaches gewerkt, in plaats van met mentoren. Leerlingen praatten met hun coach over hun

leerdoelen, wat zij willen bereiken en wat zij daarvoor moeten doen. Een voorbeeld is dat leerlingen moeten aangeven op welk schoolniveau zij terecht denken te komen in het tweede jaar, en waarom zij dit verwachten. De coaches zijn zo enthousiast, dat meerdere mentoren nu ook opgeleid willen worden tot coach. De verwachting is dat de verantwoordelijkheid die leerlingen nu krijgen in het eerste jaar door hen mee zal worden genomen naar de volgende leerjaren. Elk schooljaar komt er een leerjaar bij waarin met coaches wordt gewerkt. Aankomend jaar zullen dus leerlingen in het eerste en tweede schooljaar coaches in plaats van mentoren hebben.

Naast coaches, is afgelopen jaar ingezet op ouderparticipatie. Ouders zijn verplicht te participeren in het onderwijs van hun kind. Zij moeten een keer overdag naar de school komen voor een oudergesprek, en om te zien hoe de school overdag is. Op twee ouders na is het met alle ouders van brugklassers gelukt overdag een afspraak te maken. Soms willen ouders dat de school iets oppakt of van hen overneemt, zoals plannen, maar ouders coachen hun kind ook thuis in hoe ze het plannen moeten doen. Ouders verschillen in de mate waarin zij hun kind kunnen ondersteunen, maar tot nu toe is geen enkele ouder afgehaakt.

Aankomend schooljaar gaat in de klassen drie tot en met zes binnen een paar secties binnen leerjaren geëxperimenteerd worden met een andere indeling van het onderwijs. Zo zullen leerlingen in de vierde klas bij Nederlands kunnen kiezen uit parallelklassen en kunnen kiezen waar zij zich op richten (bijvoorbeeld poëzie). Vakoverstijgend zal nog niet geëxperimenteerd worden, en ook niet over leerjaren heen.

Een teamleider sluit zich aan bij de ideeën van de rector, waarbij stapsgewijs en met bijstellen en aanpassen naar de stip op de horizon gewerkt gaat worden. Ze zegt ook het volgende: "Hierbij is draagvlak van de docenten nodig en ook de secties hebben een belangrijke rol". Niet iedereen ziet bovenstaande als de vernieuwingen binnen de school. Een bètadocent vindt dat de vernieuwingen voornamelijk binnen het technasium plaatsvinden, dat er is voor havo- en vwo-leerlingen. Leerlingen komen hierbij in groepsverband tot een oplossing of ontwerp van een bestaand probleem of vraag. De geleerde kennis vanuit bètavakken kunnen zij toepassen, en zij kunnen zelf kennis construeren. De vernieuwing binnen het technasium hangt in de uiteenlopende leerjaren samen met verschillende projecten.

De vernieuwing blijkt, zoals hierboven is beschreven, betrekking te hebben op eigenlijk alles: leerlingen, ouders, het gebouw en de docenten. Het Da Vinci College Kagerstraat is voornamelijk in de brugklas begonnen met het doorvoeren van veranderingen, maar het wordt voortgezet in andere leerjaren.

Didactische en pedagogische keuzes

De rol van docenten zal door de vernieuwing minder sturend worden, en meer begeleidend. Op dit moment is de rol voornamelijk sturend. Docenten zullen door de vernieuwing een meer coachende rol krijgen. Door de Ipad kan het onderwijs gemakkelijker gepersonaliseerd gemaakt worden. Momenteel leren leerlingen voornamelijk individueel. Zij zitten samen in een klas, maar leren niet samen. Het accent moet door de vernieuwing meer op samen leren komen te liggen dan op individueel leren. Daarbij zal het onderwijs betekenisvoller worden gemaakt. Er zullen actuele vraagstukken worden gebruikt, en docenten zullen zelf opdrachten ontwerpen die een relatie hebben met de buitenwereld. De verwachting is dat dit een hogere betrokkenheid van leerlingen veroorzaakt. "Het is meer echt", aldus een docent. Bij het ontwerpen van opdrachten kan ook gebruik gemaakt worden van het beroep, de kennis en de vaardigheden van ouders, die kunnen komen vertellen over hun praktijk.

Het netwerk en de mogelijkheden van ouders zullen in de school worden gebracht, zodat zij bij de leeractiviteiten betrokken worden.

Er moet een balans ontstaan tussen het leerproces en de leerprestaties. Het accent komt door de vernieuwing minder op de leerprestaties te liggen dan dat het op dit moment ligt, en meer op andere vaardigheden en leerstrategieën. Bij O&O hebben leerlingen de mogelijkheid om het proces onderling van elkaar te beoordelen. De komende tijd zullen de leerprestaties wel centraal moeten blijven staan; dit is immers het uiteindelijke doel van ons onderwijs, de opdracht vanuit het bestuur en de verwachting van de ouders.

Sommige didactische keuzes zullen later aan de orde komen. Alle medewerkers lijken ervan op de hoogte dat het werken met bestaande methoden uiteindelijk gaat veranderen. Hoe dit er precies uit komt te zien, is nog niet voor iedereen duidelijk. Momenteel maakt men voornamelijk gebruik van bestaande methoden (verdeling bestaand en zelf ontwikkeld ongeveer 70/30). Vanwege de kosten, wil de rector loskomen van bestaande methoden. Zij zou graag gebruik maken van een online platform waar docenten kunnen kiezen wat zij willen gebruiken. Een uitgever is bezig een methode voor KED-scholen te ontwikkelen, maar de rector is bang dat uitgevers een monopoliepositie krijgen, waar je als school dan aan vast zit.

De vormen van kennisoverdracht zijn aan veel verandering onderhevig, vanwege de steeds veranderende samenleving en omgeving. Als school moet je leerlingen en docenten leren hoe met dit soort veranderingen om te gaan, aldus een teamleider. De Ipad is hier een voorbeeld van. Docenten zien de Ipad als een belangrijk middel om minder afhankelijk te zijn van methoden. De Ipad is ook het uitgangspunt om mee te werken op de school, maar docenten mogen zelf bepalen wat kwalitatief gezien de beste methode is om mee te werken. Om zelf lessen te ontwerpen, zou volgens docenten geld en tijd beschikbaar moeten worden gemaakt. Door KED zal de tijd met leerlingen beperkter worden, en moet je een werkvorm hebben waarmee je in korte tijd veel informatie aan leerlingen kan geven. Een docent heeft al pitches en speeddates met ouders geprobeerd om de overdracht van informatie in korte tijd optimaal te maken.

Naast didactische keuzes, horen er ook pedagogische keuzes bij de vernieuwing. Er moet een heldere structuur komen, zodat iedereen weet waar hij aan toe is. De vernieuwing vraagt nieuwe vaardigheden van medewerkers en leerlingen. Docenten zullen feedback aan leerlingen moeten geven. Leerlingen zullen ook onderling feedback gaan geven. Het is nog onduidelijk hoe het geven van feedback georganiseerd gaat worden.

Inmiddels hebben alle coaches en docenten een cursus gevolgd, zodat alle docenten de terminologie van het coachen kennen. Niet alle docenten zijn ervan overtuigd dat zij voldoende weten hoe coachen werkt, en of zij voldoende weten hoe zij meer verantwoordelijkheid bij leerlingen kunnen leggen. Bovendien vragen sommige docenten zich af of leerlingen van elk niveau en elke leeftijd de zelfredzaamheid aankunnen die van hen gaat worden gevraagd.

Door de vernieuwing zullen leerlingen zich als het goed is beter gekend voelen, omdat beter zal worden geluisterd naar leerlingen. Zij kunnen immers voor de helft van de tijd hun eigen programma samenstellen. "[Een] leerling wil zich gekend voelen: sommigen denken dat het veel werk is, veel zelf doen. Als ze eenmaal gewend zijn zal dat anders worden, langzaam in groeien", aldus een docent. De hoop van een docent is dat de vernieuwing ook leidt tot meer prestatiegerichtheid van leerlingen: "Ik hoop dat het uiteindelijk gaat leiden tot een hogere prestatiegerichtheid, nu zijn de leerlingen niet zo prestatiegericht, gauw tevreden met voldoende".

De verwachtingen naar leerlingen en ouders zullen door de vernieuwing ook veranderen. Een teamleider zegt: "De verwachtingen jegens de leerlingen worden hoger, ze moeten langzamerhand steeds meer gaan begrijpen hoe coaching werkt. Van ouders wordt ook meer verwacht, ook zij zullen een meer coachende rol moeten gaan vervullen. Ouders samen met school op 1 lijn". Sommige ouders

zullen het coachen actiever moeten gaan doen dan zij op dit moment doen. Voorlopig worden ouders alleen in de onderbouw op deze manier bij de school betrokken. Wellicht kunnen zij in de toekomst ook in de bovenbouw een dergelijke rol gaan spelen.

De verwachting is dat het nieuwe onderwijsconcept geschikt is voor elke leerling. Alle soorten leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, zullen welkom blijven op de school. Het zou kunnen zijn dat leerlingen met ADD en ADHD extra begeleid moeten worden, omdat deze leerlingen regelmatig meer moeite hebben met structureren en plannen. Deze leerlingen zullen goede begeleiding nodig hebben, en de school moet flexibel zijn voor deze leerlingen. “Zorgleerlingen zullen zorgleerlingen blijven. Ze komen wellicht wel beter tot hun recht. Nu is er een te vaste structuur om goed te kunnen differentiëren met zoveel zorg”, aldus een docent. Aan de veiligheid van leerlingen wordt niet expliciet aandacht besteed in de vernieuwing.

Organisatie en beperkingen

Organisatorisch zullen er verschillende aanpassingen moeten worden gedaan. Contacten tussen leerlingen en docenten zullen anders worden. Binnen het mentoraat en binnen lessen zullen docenten meer als coach optreden. De indeling van de vakken zal ook anders worden, door bijvoorbeeld het nieuwe vak O&O en door een ander aanbod en samenstelling in de lessentabel. Docenten zullen ook elkaar coachen en er gaat veel reflectie en er zullen diverse vormen van professionalisering plaatsvinden. Docenten zouden graag meer tijd hebben voor scholing en het ontwikkelen van materiaal, om de omslag te kunnen waarmaken.

Een van de grootste organisatorische veranderingen is het rooster. Leerlingen zullen minder les- en contactmomenten krijgen, en de stof zal daarom in kortere tijd behandeld moeten worden. Dit zal lastig worden voor docenten. Leerlingen zullen in ieder geval wel een klas blijven houden, omdat dit dient als een sociale thuisbasis. Het is nog onduidelijk hoe de klassen ingedeeld gaan worden, en of ze mogelijk heterogeen worden op leeftijd en/of niveau. Leerlingen kunnen afhankelijk van wat zij nodig hebben kiezen voor bijvoorbeeld hoorcolleges, een op een contacten, en voor overleg met elkaar. Hoe het er organisatorisch uit zal komen te zien, is nog onduidelijk. De dag zal in ieder geval starten met de coach, waarbij de leerdoelen, de dag- en weekplanning, en het welbevinden van de leerlingen aan bod komen. “Het rondkrijgen van een rooster wordt nu ook nog als een beperking gezien”, aldus een teamleider. Om het rooster rond te krijgen, zou gekeken kunnen worden naar andere scholen die soortgelijk onderwijs verzorgen.

Naast het rooster, zijn de financiën en het gebouw een belemmering voor het doorvoeren van de vernieuwing. Het Da Vinci College Kagerstraat is momenteel bezig met een verbouwing, maar de oude bouw zoals deze nu is ingericht en ingedeeld blijft de komende jaren nog staan. In de toekomst wil de school dit ook opknappen. Medewerkers ervaren de lokalen op uiteenlopend manieren. Sommigen vinden de lokalen weinig flexibel, terwijl een teamleider zegt: “Het gebouw biedt door diversiteit aan lokalen voldoende mogelijkheden”.

Ouders neigen vaak naar een traditionele keuze voor het onderwijs. Zij zijn huiverig voor vernieuwing, omdat dit nog niet bewezen is. Het is daarom belangrijk ouders mee te nemen in de vernieuwing, en hen te laten zien dat het werkt. Zo is momenteel nog niet duidelijk wat met O&O precies wordt gemeten. Een teamleider zegt: “Ouders zullen in welkomstgesprekken verder met beleid kennismaken, waarbij het coachen volop uitgedragen wordt en ook aangegeven wordt dat het intensief in ontwikkeling is”. Ouders van leerlingen in de brugklas van het Da Vinci College Kagerstraat deden het afgelopen jaar mee, maar sommigen mopperden wel. Zij waren niet voldoende geïnformeerd over de betekenis van een coach en moeten nog meer leren over coachen. Daarom is nu een filmpje gemaakt van een coachgesprek, waarmee wordt uitgelegd wat het inhoudt. Ouders moeten leerlingen immers

thuis ook gaan coachen. Hiervoor zal vanuit de school voldoende aandacht en communicatie nodig zijn.

Bovendien brengen de vernieuwingen verplichtingen voor ouders met zich mee, zoals de aanschaf van een Ipad. Dit kan ouders belemmeren hun kind voor het Da Vinci College Kagerstraat te laten kiezen. Sommige ouders kunnen of willen geen Ipad kopen, ondanks dat zij het vaak wel goed aan vinden sluiten op de maatschappelijke trend waarin het gebruik van een device heel normaal is. Leerlingen met ouders die geen Ipad willen kopen, kunnen nu niet op de school terecht. Ook de huidige leerlingen zien dit als een probleem. Voor het aanschaffen van een Ipad kunnen ouders van leerlingen die er geen kunnen betalen, gebruik maken van regelingen via Stichting Leergeld of via de school. De Inspectie vindt dat de school voor alle leerlingen een Ipad zou moeten betalen. In dat geval zouden volgens de rector geen veranderingen in het onderwijs doorgevoerd kunnen worden, en zou dit het gebruik van de Ipads sterk onder druk zetten.

Wetten bieden scholen meer ruimte dan het Da Vinci College Kagerstraat momenteel pakt. De school loopt daardoor nog niet tegen beperkingen in wetten aan, maar mogelijk gaat dit in de toekomst wel gebeuren. De school zou bijvoorbeeld leerlingen graag op meerdere niveaus eindexamen laten doen, maar dit kan nu nog niet.

Het schoolbestuur staat achter de aanpassingen die het Da Vinci College Kagerstraat wil doorvoeren, maar men moet wel wennen aan alle ideeën. Op dit moment werkt de school nog niet samen met andere scholen, maar zij willen dit in de toekomst mogelijk wel gaan doen: “De houding van andere scholen om ons heen is traditioneel, we zouden met meerdere scholen moeten samenwerken”, zegt een docent. De school wil mogelijk ook met basisscholen gaan samenwerken: “Het basisonderwijs dient meer betrokken te worden, een gemiddelde basisschoolleerling heeft vaak al aardige verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces”, vindt een teamleider.

Werken aan ‘andere doelen’ en volgen van ontwikkeling

Voor het Da Vinci College Kagerstraat zijn verschillende andere doelen belangrijk. De focus ligt bij de vernieuwing op zelfsturing. Hier zal tijdens de vernieuwing expliciet aan gewerkt worden. Andere doelen zijn een onderdeel van de verandering, maar hier wordt niet specifiek op gefocust tijdens de vernieuwing. Hierbij gaat het om de andere doelen samenwerken, creatief vermogen en kritisch denken (in bètavakken), en maatschappelijke verantwoording door de buitenwereld en actualiteit meer in de school te betrekken.

Om zelfsturing te bevorderen, gaat het Da Vinci College Kagerstraat leerlingen laten kiezen tussen lesuren en lesvormen. De verantwoordelijkheid van leerlingen zal worden gestimuleerd door coaches die handreikingen geven en leerlingen los durven te laten. Ook O&O en de Ipad zijn middelen om zelfsturing te bevorderen, net als een variatie aan apps en leermiddelen. Door het gebruik van andere onderwijsvormen ontstaat een gevarieerd lesaanbod.

In Zweden is onderzoek gedaan naar KED. Binnen het Zo.Leer.Ik.-netwerk zijn verschillende scholen bezig met KED, en ook in andere landen zijn scholen hiermee bezig. Het is bij het Da Vinci College Kagerstraat niet bekend of ergens onderzoek wordt gedaan naar KED. Tijdens de implementatie op het Da Vinci College Kagerstraat wordt samengewerkt met SLO; mogelijk doen zij onderzoek.

De ontwikkeling van leerlingen op andere doelen wordt op dit moment niet gevolgd. Wel is er een tevredenheidsonderzoek gedaan onder leerlingen en ouders. Het Da Vinci College Kagerstraat weet ook nog niet hoe zij de andere doelen willen gaan volgen. Bij O&O wordt gebruik gemaakt van competentietesten en leerling-portfolio's. Er vindt bij O&O veel reflectie plaats op het proces. Een docent zou graag in de toekomst een leerlingportal zien waarop het leerproces van leerlingen gemonitord wordt. Dit is nu nog niet aan de orde.

De ontwikkeling van leerlingen op traditionele doelen wordt wel in kaart gebracht. Dit gebeurt met Diataal en Diarekenen. Sommige docenten zouden de ontwikkeling van leerlingen wel beter willen volgen. Leerlingen verschillen van mening over de mate waarin hun ontwikkeling wordt gevolgd. Sommige leerlingen vinden dat de vele coaching-gesprekken helpen om verder te komen, en dat daarmee hun ontwikkeling wordt gevolgd. Anderen geven aan dat het niet uitmaakt hoe je cijfers zijn, want dat nooit extra aandacht wordt gegeven, zeker niet bij hoge cijfers.

Tussen de traditionele en andere doelen wordt nog geen spanning ervaren, omdat het project daarvoor nog te jong is. Er wordt ook geen spanning verwacht, omdat de doelen elkaar als het goed is zullen versterken. Volgens ouders zijn leerlingen bij O&O meer gemotiveerd door de 'vrijheid' die zij hier krijgen. Deze vrijheid gaan leerlingen als het goed is op de hele school ervaren.

Een docent wijst op de spanning tussen traditionele methoden en devices: momenteel is technologie nog een extra hulpmiddel op de school, maar in de toekomst is het een voorwaarde dat je hier mee om leert gaan.

Op andere gebieden van de vernieuwing wordt door sommigen wel een spanning ervaren. Er wordt aangegeven dat de vernieuwing lastig te organiseren is, er nog onvoldoende draagvlak is binnen de school en medewerkers onvoldoende scholing hebben gehad. Een teamleider heeft het gevoel zich voor het invoeren van coaching te moeten blijven verdedigen, en zegt: "Het is ook nog niet optimaal, het is in ontwikkeling en zal nooit helemaal af zijn".

Omgaan met differentiële leerbehoeften

Op het Da Vinci College Kagerstraat wordt verwacht dat de vernieuwing niet voor iedereen geschikt zal zijn: "Nooit iedereen zal bediend kunnen worden: sommigen blijven structuur nodig hebben en je zal een deel van je leerlingen verliezen", aldus een teamleider. Leerlingen moeten kunnen omgaan met een grote mate van zelfstandigheid. Wellicht zal de school door de vernieuwing andere leerlingen aantrekken.

Mogelijk zullen hogere niveaus meer profijt hebben van de vernieuwing, omdat deze leerlingen waarschijnlijk beter in staat zullen zijn om betere keuzes te maken. Over het algemeen zullen leerlingen in de bovenbouw meer aankunnen, en zal de school deze leerlingen anders benaderen dan brugklassers. Leerlingen in de bovenbouw zullen gemakkelijker hun eigen pad kunnen kiezen, door de inzichten in hun competenties die worden verworven in de onderbouw. De vernieuwing zal in alle jaren worden doorgevoerd, omdat de verwachting is dat andere doelen en traditionele doelen elkaar versterken. Leerlingen op het technasium zullen meer gemotiveerd zijn wanneer zij bèta en techniek interessant vinden. Het is bij het technasium van belang dat je als leerling kan samenwerken. Voor leerlingen die hier minder goed in zijn, is het technasium minder geschikt.

Het Da Vinci College Kagerstraat heeft momenteel er nog geen zicht op of de vernieuwing voor alle soorten leerlingen even geschikt zal zijn. Zo zullen er mogelijk verschillen ontstaan tussen jongens en meisjes. De rector denkt dat meisjes mogelijk eerder verantwoordelijkheid zullen pakken dan jongens. Aan jongens kunnen dan meer vragen gesteld worden door de coach.

Financiën kunnen een beperkende factor zijn voor bepaalde leerlingen. De verwachting is niet dat er andere verschillen zullen ontstaan tussen leerlingen uit kansarme en kansrijke gezinnen: "[Een] ouder moet achter het systeem staan, kansarm/ kansrijk maakt niet uit", zegt een teamleider. Ouders van kansarme leerlingen zullen bewuster bij het onderwijs betrokken worden, waardoor verschillen tussen kansarme en -rijke leerlingen kleiner zullen worden. Indien kansarme leerlingen minder ondersteund worden door hun ouders (wat niet de verwachting is), kan de school meer gesprekken plannen met deze leerlingen.

Leerlingen zullen moeten kunnen plannen, waardoor de vernieuwing voor leerlingen met ADD of ADHD misschien minder geschikt zal zijn. De vernieuwing biedt meer mogelijkheden te differentiëren en meer gepersonaliseerd te maken, doordat leerlingen meer eigenaar zijn van hun leerproces. Leerlingen die eerder klaar zijn, kunnen bijvoorbeeld sneller aan de slag met een eindopdracht, dan leerlingen die trager zijn.

Leerlingen vinden de school niet voor iedereen geschikt. Ondanks dat de sfeer goed is, er weinig wordt gepest en vrijwel iedereen vrienden heeft, zien zij dat niet iedereen hier past. Er wordt veel zelfstandigheid van leerlingen verwacht, en voor ongestructureerde leerlingen is de school dan ook lastig. Bovendien vindt niet iedereen creativiteit aantrekkelijk, en moet je science en technologie interessant vinden. Een ander probleem vinden leerlingen dat het verplicht is een Ipad te hebben, terwijl niet alle huishoudens dit kunnen veroorloven.

Het Da Vinci College Kagerstraat heeft nog niet duidelijk voor ogen hoe zij aan verschillende soorten leerlingen tegemoet gaan komen. Medewerkers denken zoals hierboven geschetst aan extra gesprekken met jongens, kansarme leerlingen en leerlingen met ADD/ADHD als dit nodig blijkt te zijn. De coaching en het persoonlijke programma moet leiden tot een betere differentiatie naar leerbehoeften. Een wiskundedocent zegt: "Nu differentiëren we bij wiskunde nog veel te weinig. Ik loop tegen beperkingen aan in de begeleidingsmogelijkheden in alles: tijd, persoon, structuur, goed geleide omslag van mentaliteit. Alles valt of staat met goede coaching". Differentiëren gebeurt volgens een teamleider nu nog te weinig in een doorsnee les. O&O is een voorbeeld van hoe het beter kan dan de afgelopen 30 jaar is gedaan.

Aangezien nog onduidelijk is of het onderwijs na de vernieuwing geschikt is voor verschillende groepen leerlingen, is het nog onbekend hoe het onderwijs geschikt gemaakt kan worden voor iedereen. Een paar mogelijke opties zijn om leerlingen sneller zelf te laten ontdekken, en niet alles klassikaal te vertellen, secties meer met elkaar laten samenwerken, en om meer aandacht aan de mavo te geven, omdat de focus nu op havo en vwo ligt. Een teamleider geeft nog een optie: "Meer draagvlak creëren onder docenten; laat ze een plan maken en geef ruimte en tijd".

Conditie

Vanuit het schoolbestuur zal veel sturing noodzakelijk zijn. De schoolleiding staat volledig achter de vernieuwingen, maar de schoolleiding en andere medewerkers zitten niet altijd om een lijn. Sommigen geven aan dat besluitvorming meer in overleg met iedereen plaats zou moeten vinden om draagvlak te behouden. Een teamleider zegt: "Heel veel herhalen van de missie blijft noodzakelijk, er bestaat een discrepantie tussen verwachting en beleving tussen schoolleiding en docenten" en "Directie moet de knoop doorhakken en zorgen voor voldoende draagvlak bij personeel en ouders en leerlingen". Leerlingen en docenten zouden meer ruimte moeten krijgen, het Da Vinci College Kagerstraat zou een plattere organisatie moeten zijn, en iedereen zou als professionals behandeld moeten worden, volgens een docent. Een andere docent verwacht op verschillende fronten meer flexibiliteit: roostertechnisch, in tijd en in het soort ruimtes.

De vernieuwing zal met vallen en opstaan gaan. Het doorvoeren van de vernieuwing zal flexibiliteit en creativiteit vereisen, en bovendien moet men accepteren dat dingen fout kunnen gaan. De rector verwacht dat dit met de huidige schoolleiding kan. De overgang van docent-gestuurd naar leerling-gestuurd onderwijs kost bovendien tijd. Om met zijn allen voor de vernieuwing te gaan, zouden vrijwel alle medewerkers coach moeten worden; dus ook de rector.

Niet iedereen is tevreden over de huidige organisatiecultuur, en er wordt aangegeven dat deze moet veranderen. Iedereen laat stekken vallen en het is moeilijk iets goed te organiseren op de school, aldus

een docent. Volgens een andere docent zou de schoolleiding bovendien medewerkers moeten aanspreken op niet genomen verantwoordelijkheid, waarbij zij wel goed moeten kijken of de verwachtingen niet te hoog zijn. De mogelijke overgang naar een andere organisatiecultuur kost tijd. “De huidige cultuur is familiair, we moeten naar een professioneler cultuur toe”, aldus een teamleider. Een andere teamleider zegt: “[Je moet] nadenken hoe je mensen kunt faciliteren om hun toolbox uit te kunnen breiden”.

Niet alle docenten zijn geschikt voor het werken op de vernieuwde school. Voor veel docenten is het coach-zijn een ver-van-mijn-bed show. Desondanks zal elke docent coach moeten worden. Voornamelijk eerstegraads docenten die al jaren werken hebben moeite met de aankomende veranderingen in hun vak. De rector verwacht dat bepaalde docenten weg zullen gaan door de veranderingen, maar dat de meesten zullen blijven.

Er zijn verschillende eisen die worden gesteld aan docenten die het vernieuwende onderwijs zullen geven. Zij moeten niet alleen docent willen zijn om kennis over te brengen, maar ook voor de ontwikkeling van leerlingen. Docenten moeten flexibel zijn, met technologie om kunnen gaan, onderzoeksvaardigheden bezitten en mee willen met de actualiteit. Ook moeten zij bereid zijn leerlingen los te laten en te vernieuwen. Docenten moeten een gevoel van urgentie hebben en behoefte hebben aan een betere en efficiëntere onderwijspraktijk, en in een professionele cultuur willen werken. Niet alle docenten zullen hierin meegaan. Een docent zegt: “Ik vind het allemaal positief spannend en hoop het nog mee te maken”. Om docenten te krijgen die dit allemaal bezitten, zullen trainingen aangeboden moeten blijven worden. Bovendien is het belangrijk als schoolleiding met docenten in gesprek te blijven.

Over de manier waarop sommige vernieuwingen door de huidige schoolleiding worden ingevoerd, zijn sommige medewerkers kritisch. Een docent geeft aan dat alle vernieuwingen in de omgeving de schoolleiding overvallen, waardoor veel aanpassingen ad hoc wordt gedaan. Volgens haar durft de schoolleiding geen keuzes te maken, of maken ze verkeerde keuzes. Een voorbeeld hiervan is de invoering van de Ipad. Kort na de invoering wordt het nu leermiddelenmix.